

A Pécsi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (címe II. rendű felpereseknek a Törös Ügyvédi Iroda által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Törvényszék 2019. május 14. napján kelt .../9. számú ítélete ellen a I-II. rendű felperesek 27. sorszámú fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket egyetemleges kötelezettséggel, hogy fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek 2009. évben két magas kamatozású és törlesztőrészes hitelük kiegyenlítése és lakásfelújítás végett kölcsönt kívántak felvenni. Tájékozódást követően, figyelemmel arra, hogy a forinthitelek törlesztőrészeslete, illetve a fix kamatozású hitelek törlesztőrészeslete magasabb volt, deviza alapú, változó piaci kamatozású hitel felvétele mellett döntöttek. A felperesek tisztában voltak azzal, hogy az árfolyam változik, a kedvezőtlen változás korlátlanul őket terheli, ezt vállalták. Abban bíztak, hogy a számukra kedvezőtlen „trend” majd megváltozik.

A felperesek 2009. november 3-án 7.300.000 Ft összegű, svájci frank devizanemű, három hónapos kamatperiódusú, 13 év futamidejű, részben hitelkiváltás célú, részben szabad felhasználású kölcsön folyósítása iránti kérelemmel fordultak az alpereshez. A kölcsönkérelem nyomtatvány tartalmazta, hogy az felperesek a hitelhez kapcsolódó teljes hiteldíj mutató összetételére és az abban szereplő egyes díjtételek várható összegére előzetesen részletes tájékoztatást kaptak, továbbá a kölcsönkérelemben szereplő nyilatkozatok tartalmát megismerték, azokat elfogadták.

Nyilatkoztak arra vonatkozóan is, hogy az „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” szóló kiadványban foglaltakat megismerték és tudomásul vették, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra.

Az alperes 2010. január 11. napján kelt határozattal hagyta jóvá a hitelkérelmet. 2010. január 11-én a felperesek "Nyilatkozat - Devizahitel-kiváltás esetén" megnevezésű nyomtatványt írtak alá, mellyel a felperesi adósok aláírásukkal elismerték, kijelentették, hogy a kockázatfeltáró

nyilatkozatot és a forint hitelkiváltás terméktájékoztatót elolvasták, a benne foglaltakat megértették, aláírásukkal tudomásul vették.

A fentieket követően, 2010. január 19-én az alperes, mint hitelező és zálogjogosult, továbbá az I. rendű és II. rendű felperes, mint adós és zálogkötelezett között 61730926 banki ügyletazonosító számmal "Önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződés deviza alapú kölcsönhöz" megjelölésű szerződés jött létre.

A ... közjegyző által .../1. számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés tartalma szerint az alperesi hitelező a felperesek részére 45.812 svájci frank összegű, CHF devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújtott a közjegyzői okirat II. részében megjelölt ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett. Rögzítették, hogy a kölcsön összegéből legfeljebb 7.375.000 forintnak megfelelő összeget folyósít, mely deviza összeg tartalmazza a szerződés 3.2. pontjában meghatározott folyósítási jutalékot is. A felek a kölcsön futam idejét 13 évben, a törlesztőrészek számát 156-ban határozták meg.

A szerződés 3.2. pontjában rögzítették, hogy az adós köteles a kölcsön összege után 75.000 Ft folyósítási jutalékot fizetni, mely összeget a hitelező jogosult a folyósításra kerülő kölcsön forint ellenértékéből levonni. A szerződés 3.7. pontjában rögzítették, hogy az adós az igénybe vett kölcsön összege után a folyósítás időpontjától havonta a bank által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget köteles fizetni, melynek induló mértéke évi 1,9 %.

A szerződés 9. pontjába foglalt kockázatfeltárási nyilatkozat szerint a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adósok kijelentették, hogy az arra vonatkozó, hitelező által nyújtott részletes tájékoztatást megismerték, megértették, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak. Tudomásuk van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával adósok tudomásul vették, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. Kijelentették továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették, és a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően mérlegelve vállalták, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesítenek.

A felperesek a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeiknek 2015. évben maradéktalanul eleget tettek.

A felperesek kereseti kérelmükben a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását és hatályossá nyilvánítását kérték arra hivatkozással, hogy őket sem a szerződéskötéskor, sem azt megelőzően nem tájékoztatták, hogy az árfolyamkockázat miatt a törlesztőrészlet meghaladhatja a forintkonstrukció törlesztőrészletét, a felperesek jövedelmét; a tőketartozás pedig a fedezetet. Mindez álláspontjuk szerint tisztességtelen feltétel, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 209. § (1) bekezdés, (4) bekezdés, 209/A. § (2) bekezdése alapján. Hivatkoztak arra is, hogy a kezelési költség, folyósítási jutalék kikötése tisztességtelen feltétel, mert szolgáltatás nélküli díjat követel az alperes a felperesektől. Így a szerződésben meghatározott árfolyamon és havi törlesztőrészlet alkalmazása mellett kell elszámolni. Tekintettel arra, hogy a felperesek a szerződés szerinti kötelezettségeiket magasabb összegben teljesítették, álláspontjuk szerint az általuk jogfenntartással 250.000 Ft összegben meghatározott túlfizetés

visszajár. Ennek megfizetésére, és a perköltség viselésére kérték kötelezni az alperest.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást adott a felpereseknek, így a tájékoztatás hiányára nem alapozható a szerződéses kikötés tisztességtelensége. A kezelési költségre és folyósítási jutalékra vonatkozó rendelkezések nem borítják fel a szerződés értékegyensúlyát, azok világos és egyértelmű rendelkezéseket tartalmaznak.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

Rögzítette, hogy a felek között az 1959. évi Ptk. 523. § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződés jött létre, mely a 685. § e) pontjának első fordulatában meghatározott fogyasztói szerződés volt, mert felperesek gazdasági, szakmai tevékenységi körükön kívül eső okból kötötték azt meg, ezért őket a 685. § d) pontja alapján a fogyasztónak kell tekinteni. Az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos szerződéses rendelkezés a 2/2014. számú PJE határozatban is kifejtettek szerint a főszolgáltatás körébe tartozik.

A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható, és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt "az átlagos fogyasztó" mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét nem lehet megállapítani.

A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: rHpt.) 203. § (4) bekezdése értelmében fogyasztónak minősülő ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárni a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Az rHpt. 203. § (5) bekezdés a) pontja úgy rendelkezik, hogy a (4) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre. A 6/2013. polgári jogegységi határozat III. pontja szerint a tájékoztatásnak nem kell kiterjednie az árfolyamváltozás mértékére.

Az általánosan tájékozott és gondos fogyasztótól általában elvárható, hogy mielőtt nagyszámú kölcsönt vesz fel hosszú futamidőre, tájékozódjon a kölcsönszerződés lényeges feltételeiről, a számára nem világos, vagy nem pontosan érthető feltételekről pedig további felvilágosítást kérjen.

Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés I.9. pontja alapján azt állapította meg, hogy világosan, egyértelműen tartalmazza az árfolyamváltozás kockázatának valós lehetőségét, annak hatását a törlesztőrészletekre és azt, hogy az emelkedésnek nincs felső határa. Az alperes az árfolyamkockázatról megfelelően tájékoztatta a felpereseket.

A felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az írásbeli tájékoztatás ellenére mégsem volt megfelelő az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás, mely bizonyítási kötelezettségüknek felperesek - felhívás ellenére - nem tettek eleget. ... ügyintéző tanúként meghallgatását kérték ugyan,

a címét azonban nem jelentették be, ezért őt a bíróság nem tudta megidézni. Mellőzte, mint szükségtelent, az alperes vezérigazgatójának tanúként meghallgatására irányuló felperesi indítványt is.

Alaptalannak találta a kezelési költség és folyósítási jutalék kikötésére, mint tisztességtelen szerződési kikötésre vonatkozó kereseti kérelmet is. A folyósítási jutalék a perbeli kölcsön igénybevételéhez kapcsolódóan a kölcsönszerződés 3.2. pontjában rögzített olyan szolgáltatás ellenértéke, ami a kölcsönkérelem elbírálásával és folyósításával kapcsolatos összegű költség. Az alperes előzetes tájékoztatást nyújtott a felpereseknek, a kölcsönkérelem elkészítéséhez bekérte a szükséges dokumentációt, lefolytatta az egyedi hitelbírálatot. Így alaptalan volt az a felperesi hivatkozás, hogy az alperes szolgáltatás nélküli díjat követel.

A kölcsön igénybevételéhez kapcsolódó díj az ügyleti kamaton kívül a szerződés 3.7. pontjában rögzített, a folyósítás időpontjától 1,9 % mértékben kikötött kezelési költség. A szerződés erről világos és egyértelmű rendelkezést tartalmaz, annak értékegyensúlyát a felperesek által hivatkozott kezelési költség és folyósítási jutalék nem borítja fel.

Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek, annak megváltoztatását és keresetük teljesítését kérték. Felvetették az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát is eljárási szabálysértés és megalapozatlanság miatt. Kérték továbbá a per tárgyalásának felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt C- 609/19. szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig.

Az ítélet megváltoztatása iránti kérelmük indokaként azt adták elő, hogy az 1959. évi Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdése megsértésével nem minősítette az elsőfokú bíróság tisztességtelennek a támadott szerződési feltételeket és állapította meg, hogy az árfolyamkockázatról a felpereseket megfelelően tájékoztatták. Fenntartották, hogy a jövedelmi viszonyaikra tekintettel adott kölcsönrel az alperes azt a tájékoztatást fejezte ki, hogy jövedelmi helyzetük alapján a szerződésben rejlő kockázatok kezelhetők, mivel kifejezetten nem hívta fel a figyelmüket arra, hogy a törlesztőrészek meghaladhatják a jövedelmüket, elhallgatta előlük a korlátlan kockázatot. Álláspontjuk szerint az elsőfokú döntés megsértette a 93/13. számú EGK irányelvet, a 2008/48. számú EK irányelvet és az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatát is. A fellebbezés elbírálása során kérték figyelembe venni a tisztességes hitelezés szabályairól szóló 2014/17. számú EU irányelvet is. A fellebbezésében is hivatkoztak arra, hogy a kölcsönszerződésben a kezelési költségre és a folyósítási jutaléokra vonatkozó szerződési kikötések is tisztességtelen feltételnek minősülnek, mert ezekkel az alperes szolgáltatás nélkül követel díjat a felperesektől.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helytálló indokaira utalással.

A fellebbezés nem megalapozott.

A másodfokú bíróság a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmet nem teljesítette.

Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikkében foglaltak szerint az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés hozatalára e szerződés értelmezése, az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése kérdésében.

A 3/2005.(XI.17.) PK-KK vélemény indokolása szerint, amennyiben a bíróság arról szerez

tudomást, hogy az előtte folyamatban lévő perben bizonyított tények alapján felmerült jogkérdésben más polgári perben a jogviszony minősítése szempontjából azonos tényekre alapítottnak az 1952. évi III. törvény 185/A.§-a alapján előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeztek, és a bíróság úgy ítéli meg, hogy az EK szerződés értelmezése, vagy a közösségi intézmények jogi aktusainak érvényesség és értelmezése szükséges, mert ezekről függ az ügy érdemi eldöntése, úgy az EU Bíróság döntésének közzétételéig a per tárgyalását az 1952. évi III. törvény 152.§ (2) bekezdése alapján felfüggesztheti. Az előzetes döntéshozatali eljárás és a jelen eljárás összefüggése csak akkor állapítható meg, ha az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált kérdés a kereset tárgya volt és a fellebbezés folytán tárgya a másodfokú eljárásnak is. Ezért a másodfokú bíróság azt tekintette át, hogy a keresetben és a fellebbezésben előadottak összefüggenek-e az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatal tárgyában folyamatban lévő ügyekkel, és annak alapján az ügy érdemi elbírálásának előkérdése-e az előzetes döntéshozatali eljárásban hozható határozat.

Ismert a másodfokú bíróság előtt, hogy a C- 609/19. számú előzetes döntéshozatali ügy valóban az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, elsőként annak tisztázására irányul, hogy úgynevezett fix törlesztőrészlet esetén a szerződés időtartamának a tartozás kifizetése céljából történő meghosszabbítását előíró kikötés a szerződés elsődleges tárgyának minősül-e, illetve lényeges egyenlőtlenséget eredményez-e a szerződéses felek jogai és kötelezettségei között. A kérdéseket feltevő bíróság ezen túl arra vár választ, az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek világossága és érthetősége megköveteli-e, hogy a hitelező közölje a fogyasztóval a gazdasági környezetnek, különösen a 2007-2009 közötti időszak gazdasági nehézségeinek az árfolyamváltozásokat érintő következményeit.

A perbeli kölcsönszerződés szerint a kölcsön futamideje 13 év, a törlesztőrészletek száma 156, a kölcsön végső lejáratát 2023 december 19. napja. A szerződés nem tartalmaz fix törlesztő részletre és annak következtében a szerződés időtartamának a meghosszabbítására vonatkozó szerződéses kikötést, ebben az eljárásban ezért az ilyen kikötés tisztességtelenségéről nem kellett határozni. Az előzetes döntéshozatali eljárásban hozható ítélet nem függ össze a keresetben és a fellebbezésben előadottakkal, azok elbírálásával.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem ezen felül a 93/13. számú irányelv olyan rendelkezéseinek értelmezését kéri, amelyeket az Európai Unió Bírósága a magyar bíróságok előzetes döntéshozatali kérelmére adott válaszában már ugyanezen szempontok alapján értelmezett. Számos ítéletében - például a C- 51/17. számú és a C 227/18. számú ügyekben - az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel világos és érthető minősítésének szempontjait meghatározta. A C 38/17. számú ítéletének (36) bekezdésében állást foglalt arról is, nem követelhető meg, hogy az eladó vagy szolgáltató a szerződés megkötésének időpontjában az árfolyamot befolyásoló gazdasági körülményeket konkrétan megjelölje. Az irányelv értelmezését megalapozó jogkérdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat folytán az ismételten feltett előzetes döntéshozatali kérdés elbírálása, az irányelv újbóli értelmezése nem minősült a jelen ügy előkérdésének, hiszen a jogvita az irányelv ismételt értelmezése hiányában is érdemben eldönthető.

A fentiekre figyelemmel megállapítható, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések mikénti megválaszolása a jelen perre kihatással nem bír, így a 1952. évi III. törvény § (2) bekezdése alapján történő felfüggesztésnek sem volt helye.

A másodfokú bíróság először azt állapította meg, hogy az elsőfokú eljárás során nem történt olyan lényeges eljárási szabálysértés, ami az elsőfokú ítélet 1952. évi III. törvény 252.§ (2) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését megalapozná. A felperes e tekintetben arra hivatkozott,

hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Ezzel szemben az ítélet indokolása tartalmazza a megállapított tényállást, hivatkozott azokra a jogszabályokra, amelyekre a támadott szerződési feltételek tisztességtelenné minősítésének akadályára levont jogi következtetése, tehát az érdemi döntés alapult. A felperes bizonyítási indítványait részben teljesítette, a nem teljesített indítványok mellőzésének okáról számot adott. A másodfokú bíróság egyetértett azzal, ... tanú címét a felperesek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 167. § (1) bekezdés szerint nem jelentették be, azt az alperes sem tudta közölni, ezért nem volt megidézhető, a ... székhelyű alperes vezérigazgatójától pedig a perbeli jogvitában bizonyítékként szolgáló nyilatkozat nem várható. Ezért a másodfokú bíróság az ítélet hatályon kívül helyezését nem tartotta indokoltnak.

A felperes fellebbezése az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás elmaradása, illetve a kockázatfeltárás hiánya miatti érvénytelenség megállapítására irányuló részében az elsőfokú ítélet helyes indokai folytán megalapozatlan. A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a perbeli esetben nem csak az egyedi kölcsönszerződés, illetve a szerződés részévé vált üzletszabályzat egyes rendelkezései szolgáltak tájékoztatásként az árfolyamkockázat kérdésében, ugyanis a felperesek külön íven szövegezett, a rHpt. 203. § (4) és (5) bekezdésének mindenben megfelelő kockázatfeltáró nyilatkozat - „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” című tájékoztató irat - megismerését, tudomásulvételét elismerték a kölcsönkérelem aláírásával. Az árfolyamváltozás kockázatára az alperes a kölcsönkérelemben is figyelmeztette őket. A kölcsönszerződés - amelynek tervezetét a felperesek már aláírás előtt átvették, megismerték - „Kockázatfeltáró nyilatkozat” című 9. pontja nem csak arra hívta fel a figyelmet, hogy a forint leértékelődhet, hanem arra is, hogy ennek gazdasági következményeként megnőhetnek a törlesztőrészletek és a hátralévő tőketartozás is. A kockázat (az, hogy a devizanem árfolyama változhat, jelentős mértékben emelkedhet és ez a jelentős kockázat felperest terheli) szerepel az egyedi kölcsönszerződés 9. pontjában, de szerepel ennek a törlesztőrészletekre gyakorolt az a hatása is, hogy a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege az árfolyam alakulásától függően változhat. Az alperes elegendő tájékoztatást nyújtott a tájékozott és megalapozott döntéshez. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltétel nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem tényleges tartalma vonatkozásában és érthető volt, abból az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felismerhette, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, és értékelhette ennek a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletében foglaltaknak is megfelelően. Az irányadó EUB gyakorlat értelmében a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az összes releváns ténybeli elemre tekintettel a fogyasztónak módjában állt-e megérteni, hogy az adott szerződési rendelkezésből eredően milyen gazdasági következmények érinthetik őt. Ugyanakkor nem követelhető meg, hogy az eladó vagy szolgáltató a szerződés megkötésének időpontjában e körülmények mindegyikét konkrétan megjelölje (C-38/17. ítélet 36. pont), vagy kifejezetten megjelölje, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa (C-227/18. ítélet). Kiemeli azt is a másodfokú bíróság, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban (pl. általános szerződési feltételek, üzletszabályzat, hirdetmény) szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján, mert az alperes a 2/2014. Polgári jogegységi határozat tartalmának megfelelően bizonyította, hogy a felperes a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kifejezett kockázatfeltáró nyilatkozatot tartalmazó szerződést aláírta, ezért úgy kellett értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie.

Ehhez a felperesek álláspontjával szemben az árfolyamváltozás kockázatáról nyújtott tájékoztatásnak nem kellett kitérnie arra, hogy az adós kötelezettsége meghaladhatja a

teljesítőképességét, mert az alperest a 6/2013. számú Polgári Jogegységi Határozat 3. pontja szerint az árfolyamváltozás mértékére vonatkozóan tájékoztatási kötelezettség nem terhelte. A felperesek által elvárt fenti tartalmú tájékoztatás nyújtására az alperesnek lehetősége sem lett volna, mert az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú időintervallum esetén.

A másodfokú bíróság sem értett egyet azzal a felperesi állásponttal, hogy amikor az alperes az adós jövedelmi és vagyoni viszonyait megvizsgálva döntött a hitel folyósításáról, egyúttal azt juttatta kifejezésre, hogy törlesztésre fordítani szándékozott mindenkori jövedelme, a forintkölsönök törlesztőrészelete behatárolja az általa vállalt árfolyamkockázatot. A rHpt. felperesek által felhívott elvei, illetve a 244/2000. Korm. számú rendelet deviza árfolyamkockázat fedezetének tőkekövetelményéről szóló rendelkezései mindezt nem támasztják alá. A másodfokú bíróság kiemeli, hogy az alperes a szerződéskötési folyamat során feltárt körülmények alapján azt vizsgálhatta, hogy az adós részéről az akkor fennálló feltételek és előre látható esetleges körülményváltozások mellett biztosított-e a kölcsön megtérülése, nem pedig azt, hogy az esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozások előre nem látható és ki nem számítható többlet fizetési következményei meghaladják-e az adós későbbi teljesítőképességét.

Az Európai Unió Bírósága a C-51/17 és C-186/16. számú ítéletében a hitelszerződések főszoolgáltatás körébe tartozó feltételei világos és érthető megfogalmazásának követelménye kapcsán a 2/2014. Polgári jogegységi határozat alapjául szolgáló C-26/13. számú ítélettel azonos tartalommal értelmezte az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, ezért az árfolyamkockázat viseléséről rendelkező szerződési kikötés világos és érthető megfogalmazása, az azzal kapcsolatos tájékoztatás körében azok alapján eltérő következtetést levonni nem lehetett.

A kölcsönszerződés és a kockázatteltáró nyilatkozat szövegével szemben a felperesek keresete akkor vezethetett volna eredményre, ha sikerrel tudták volna igazolni azt, hogy a szerződés és a kockázatteltáró írásbeli tájékoztatás egyértelmű megfogalmazása ellenére az alperestől kapott egyéb tájékoztatás alapján mégis alappal gondolhatták úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). Az I. rendű felperes a személyes meghallgatásakor a tárgyaláson maga is úgy nyilatkozott, hogy azért nem forint alapú hitelt vettek fel, mert az drága volt, a kamat mértéke fele akkora volt a svájci frank alapú hitelnek, mint a forint alapú hitelnek. Tudták, hogy „mozog az árfolyam”, a CHF árfolyama jelentősen, 179-181 Ft-ra emelkedett, de abban bíztak, az emelkedésnek meg kell állnia. Előadta ugyanakkor, hogy ... ügyintéző 10-15% emelkedést prognosztizált, ezért szóban az írásbelivel ellentétes tájékoztatást kapott.

Az elsőfokú bíróság a 17 sorszámu jegyzőkönyvben az 1952. évi Pp 3. § (3) bekezdés alapján tájékoztatta a felpereseket, hogy ezt ők kötelesek bizonyítani, aminek sikertelensége az ő terhükre esik. A felperesek kérték is ... idézését, címének bejelentésére az alperest kérték felhívni. Miután azonban az alperes bejelentette, hogy a tanú nem a munkavállalója, címét nem ismeri, a felperesek bejelentették, címét nem jelentik be, a bizonyítás sikertelenségét - a kapott tájékoztatás ellenére alaptalanul- az alperes terhére kérték értékelni. A bizonyító fél köteles a tanú címét bejelenteni és az alperes ezt a felperesek helyett nem tudta megtenni, a tanúbizonyítás sikertelenségét a felpereseknek kell viselni. A felperes fia, ... tanúvallomásból - amely a felperes előadásától eltérően adott számot az ügyintéző szóban nyújtott tájékoztatásáról - sem vonható le az a következtetés, hogy a felperesek olyan tájékoztatást kaptak, amelyre tekintettel az árfolyamkockázat valós tartalmáról a kockázatteltáró nyilatkozat egyértelmű és világos tájékoztatása ellenére alappal úgy gondolhatták volna, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak mértéke elhanyagolható.

A felperesek fellebbezési hivatkozásával ellentétben a szerződés megkötése után mintegy hat évvel megalkotott 2014/17/EU Irányelv visszamenőleges alkalmazására nincs lehetőség, hiszen annak 1. Cikke szerint csak az irányelv hozza létre a lakóingatlanhoz kapcsolódó, jelzáloggal vagy más módon biztosított fogyasztói hitelmegállapodásra vonatkozó kereteket, deklarálva egyidejűleg azt, hogy korábban ilyen keretek a szükséges mélységig nem voltak. Önmagában az, hogy a fogyasztók fokozottabb védelme és a lakóingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodások belső piacának létrehozása érdekében az uniós jogalkotó irányelv megalkotását tartotta szükségesnek, nem jelenti azt, hogy adott konkrét szerződésben az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás ne lehetne világos és érthető. A fellebbezésben foglaltakkal szemben az irányelv preambuluma sem rögzíti minden szerződésre kiterjedő hatállyal, hogy a fogyasztó nem értette meg az általa vállalt kötelezettség gazdasági következményeit, ez ugyanis mindig az adott konkrét szerződés vonatkozásában vizsgálható. A szerződések érvénytelenségét a megkötésük időpontjában kell vizsgálni, e körben nem kérhető számon utóbb jogszabályba foglalt kötelezettség.

A 2008/48/EK irányelv és az arra vonatkozó uniós joggyakorlat a perben nem volt alkalmazható, hiszen az irányelvet a fogyasztónak nyújtott hitelekéről szóló 2009. évi CLXII. törvény ültette át a magyar jogba, ami 2010. január 14-én lépett hatályba azzal, hogy rendelkezéseit fő szabály szerint a 2010. június 11-ét követően kötött szerződésekre, egyes szabályait a 2010. március 1-jét követően kötött szerződésekre kell alkalmazni, tehát az irányelv szerződés megkötésére vonatkozó cikkei a felek 2010. január 19-én megkötött szerződésére nem voltak irányadók.

A Bankszövetség által kiadott nyilatkozat az árfolyamkockázat elbírálása körében - annak általános tartalma miatt - nem vehető figyelembe. Konkrét szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztónak adott tájékoztatásra tekintettel közömbös, hogy a Bankszövetség - mely nem alanya a perbeli szerződésnek - az árfolyamkockázat várható alakulását illetően milyen álláspontot foglalt el.

A felperes a fellebbezésében - annak tartalma alapján - azt is sérelmezte, hogy az alperes a hitelbírálat során a felperes hitelképességét nem megfelelően mérte fel, mert a szakszerű bevizsgálás eredményeként a hitelkérelmét támogatta. Amennyiben ez az érvelés helytálló lenne, annak - figyelemmel az 1959. évi Ptk. 200. § (2) bekezdésében írtakra - akkor sem lenne az a következménye, hogy a perbeli szerződés semmis, mivel ezen rendelkezés szerint az a szerződés semmis, amely jogszabályba ütközik, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más következményt fűz. A rHpt. 77-78. §-ai többek között azt írták elő, hogy a pénzügyi intézmény köteles a kihelyezések és a kötelezettségvállalások megalapozottságát, áttekinthetőségét, a korlátok felmérését, ellenőrzését és csökkentését lehetővé tevő belső szabályzattal rendelkezni. Előírták továbbá, hogy a pénzügyi intézménynek meg kell győződnie a szükséges fedezetek meglétéről, valós értékéről és érvényesíthetőségéről, illetve, hogy mi fogadható el fedezetként. A szerződéskötéskor hatályos rHpt. 13/C. §-a az irányítási rendszer és kockázatkezelési követelményekről rendelkezik. A Kúria BH2019.84. számon közzétett eseti döntéséből is kitűnő bírói gyakorlat szerint azonban a hitelbírálat esetleges nem gondos elvégzése nem eredményezi a megkötött szerződés érvénytelenségét.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlattal kapcsolatos felperesi érvelés a jogvita során nem bírt ügydöntő jelentőséggel. A bíróságnak ugyanis abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az árfolyamkockázatnak teljes egészében a felperesekre telepítése tisztességtelen-e, ezáltal az a szerződés ezt tartalmazó kikötései érvénytelenségét eredményezi-e. Ehhez pedig nem az alperes által folytatott kereskedelmi gyakorlatot kellett megítélni, hanem a 2/2014. PJE 1. pontja értelmében elsőként azt kellett elbírálni, hogy megfelelő volt-e az árfolyamkockázatról való tájékoztatás,

ugyanis csak ennek hiánya esetén lett volna vizsgálendő az - egyébként a főszolgáltatás körébe tartozó - árfolyamkockázatot szabályozó kikötések tisztességtelensége.

A költségekkel kapcsolatos feltételek a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem minősültek tisztességtelennek, azonban az elsőfokú ítélet indokait ebben a körben kiegészíti az alábbiakkal:

A folyósítási jutalék (szerződéskötési díj) és a kezelési költség kapcsán a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a bankközi kölcsön szerződések gyakorlatában általánosan bevett és köztudomásúnak is tekinthető, hogy a szerződés létszakához igazítottan a folyósítási díj a szerződés megkötésével kapcsolatos, a folyósításig felmerült banki adminisztráció miatt fizetett ellenszolgáltatás, míg a kezelési költség a hitel futamideje alatt felmerülő banki adminisztráció ellenértéke. Mivel az 1959. évi IV. törvény szerződéskötéskor hatályos 209/B.§ (5) bekezdése szerint a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető, jelentősége van annak, hogy a banki főszolgáltatás, illetve az adósi fő ellenszolgáltatás részének tekinthető-e a szerződéskötési díj és kezelési költség. Ennek eldöntése során jelentősége van annak, hogy a felek nem a kizárólag magánjogi szabályozás által érintett kölcsönszerződést, hanem hitelező pénzügyi intézmény által nyújtott bankközi kölcsön szerződést kötöttek, a rHpt. II. melléklet 10.3. pontja szerint pedig a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja.

Mivel a hitelező alperes által az ágazati jellegű jogszabályi rendelkezések alapján kötelezően ellátandó feladatok elválaszthatatlanul kapcsolódnak a bankközi kölcsön szerződés létrejöttéhez, illetve teljesítéséhez, e feladatok ellátásában a feleknek nem kell külön megállapodniuk.

Az ilyen jellegű szolgáltatásokért a fogyasztó terhére ellenszolgáltatás kikötését jogszabály nem tiltotta meg, az ilyen jellegű díjakban történő megállapodásra a rHpt.203.§ (3) bekezdés c) pontja, 209.§ d) pontja, 210.§ (2) bekezdése, 213.§ (1) bekezdés c) pontja kifejezetten is lehetőséget nyújtott. Ettől függetlenül a szükségszerűen ellátandó feladatokért külön ellenszolgáltatás felszámítása nem volt kötelező a szerződés létrejöttéhez, ha annak kikötése elmaradt, abból az 1/2016. Polgári Jogegységi Határozat IV.2/b. pontjához fűzött indokolás szerint csupán az következik, hogy a pénzügyi intézmény e költségeket, díjakat jogszerűen nem számíthatja fel.

Amennyiben azonban a felek a folyósítási díj és a kezelési költség megfizetésében megállapodnak, úgy a hitelező által szükségképpen, kötelezően elvégzendő feladatok ellenértékének minősülnek, tehát a hitelező főszolgáltatásához kapcsolódó ellenszolgáltatásnak minősülnek. Tisztességtelenségük fő szabályként nem, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára tartalmuk a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ez a következtetés felel meg a 2/2014. Polgári Jogegységi Határozat Európai Unió Bírósága által C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében kifejtettek figyelembevételével adott iránymutatásának.

A felek kölcsönszerződésének 3.2. és 3.8. pontjai, valamint a szerződésben is felhívott hirdetmény a megismerhetőséget és az érthetőséget biztosító módon világosan és egyértelműen határozza meg, hogy a folyósítási jutalék a folyósított kölcsönösszeg után 75.000 forint mértékben, míg a kezelési

költség a kölcsön összege után évi 1,9% mértékben kerül havonta felszámításra. A feltétel világos és érthető voltát nem rontja le az, hogy a szerződés a folyósítás előtt, illetve azt követően a pénzügyintézet által ellátandó, folyósítási jutalékkal és kezelési költséggel ellentételezett tevékenységeket tételesen nem tartalmazza. Ezek ugyanis a kölcsön folyósítását megelőző és azt követő időszak banki adminisztrációjához kapcsolódnak, amelyek ellenértékét a tartozásra százalékosan vetített átalányösszegben határozták meg. Az erről szóló szerződési feltételek ezért az 1959. évi IV. törvény 209/B.§ (5) bekezdése alapján nem minősülhetnek tisztességtelennek.

Az EUB C-627/17 számú, 2019. október 3-án hozott ítélete a fentieket teljesen alátámasztotta annak kimondásával, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalta, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék.

A 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését pedig úgy kell értelmezni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, kölcsönszerződéshez kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben fő szabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.

A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi III. törvény 253. § (2) bekezdése alapján az indoklás fenti kiegészítésével helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperesek az 1952. évi III. törvény 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az alperes részéről felmerült másodfokú perköltséget, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított jogi képviseleti munkadíj. A le nem rótt fellebbezési illetéket teljes személyes költségmentességük folytán a 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Pécs, 2019. december 12.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró